

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta, joka korvaisi vuodelta 1974 olevan lain.

Esityksen taustalla on Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen toiminnan laajentaminen ja organisaation uudistaminen. Tavoitteena on keventää tutkimuslaitoksen hallintoa. Tulosohtausjärjestelmän näkökulmasta nykyinen hallintomalli on liian raskas ja moniporainen.

Laissa säädettäisiin tutkimuslaitoksen tehtävistä ja laitoksen johtamisesta. Laitosta johtaisi ylijohdaja. Esityksen mukaan johtokun-

nasta luovuttaisiin. Sen sijaan laitokseen perustettaisiin neuvottelukunta, jonka rooli olisi ideoiva, kehittävä ja verkostoitumista ja yhteistyötä eri tutkimustahojen kanssa edistävä. Samalla ehdotetaan, että tutkimuslaitos voisi ottaa vastaan lahjoituksia ja testamentteja. Tutkimuslaitoksen organisaatiosta ja toiminnasta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ja määrättäisiin työjärjestyksessä.

Laki on tarkoitettu tulevaksi voimaan vuoden 2008 alusta.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 Nykytila.....	3
2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	4
3 Esityksen vaikutukset.....	5
4 Asian valmistelu.....	5
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	6
1 Lakiehdotuksen perustelut	6
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	7
3 Voimaantulo.....	7
LAKIEHDOTUS	8
Laki Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta	8
LIITE	10
ASETUSLUONNOS	10
Valtioneuvoston asetus Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta	10

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos on oikeusministeriön alainen sektoritutkimuslaitos. Vuonna 1963 perustettu kriminologinen tutkimuslaitos laajennettiin vuonna 1974 Oikeuspoliittiseksi tutkimuslaitokseksi. Tarkoituksena oli etenkin päätöksentekoa ja lainvalmistelua hyödyttävän oikeuspoliittisen tutkimuksen käynnistäminen.

Tutkimuslaitoksella on kaksi keskeistä tutkimusaluetta: kriminologinen ja kriminaalipoliittinen tutkimus sekä yleinen oikeuspoliittinen tutkimus. *Kriminologinen ja kriminaalipoliittinen tutkimus* kattaa rikollisuuden sekä rikollisuuden kontrollin tutkimuksen. Tutkimuskohteena ovat yhtäältä rikollisuuden määrä, syyt, uusintarikollisuus ja kansalaisten suhtautuminen rikollisuuteen. Toisaalta tutkittavana ovat rikosten seuraamukset, rangaistuskäytännön yhtenäisyys, rikoksen uhrin asema ja rikosentorjunta.

Yleinen oikeuspoliittinen tutkimus taas kattaa lainsäädäntötutkimuksen sekä kansalaisten oikeusongelmiin ja tuomioistuimiin kohdistuvan tutkimuksen. Yhtäältä tarkastellaan sääntelyn kehityslinjoja ja muutoksia sekä yksittäisten lakien vaikutuksia ja kansalaisten oikeussuhteita. Toisaalta tutkitaan, millaisia oikeusongelmia ihmisillä on eri elämäntilanteilla kuten asumisessa, velkaantumisessa ja perhe-elämässä sekä sitä, kuinka tuomioistuimet ja muut viralliset instituutiot käsittelevät erilaisia oikeusongelmia ja ristiriitoja.

Tutkimuslaitos toimii oikeusministeriön tulosohjauksessa. Vuosittain tutkimuslaitos tekee ministeriön kanssa tulossopimuksen. Tutkimuslaitoksella on valtioneuvoston neljäksi vuodeksi kerrallaan asettama johtokunta. Sen tehtävänä on ohjata, kehittää ja valvoa tutkimuslaitoksen toimintaa, tehdä ehdotukset tutkimuslaitoksen toiminta- ja taloussuunnitelmaksi, edistää tutkimuslaitoksen ja palvelujen käyttäjien vuorovaikutusta se-

kä käsitellä muut johtokunnalle kuuluvat asiat.

Tutkimuslaitoksella on johtaja, jonka valtioneuvosto nimittää neljän vuoden määräajaksi. Hänen alaisuudessaan toimii kaksi yksikköä, kriminologinen yksikkö ja yleinen yksikkö, joita johtavat tutkimusjohtajat. Kriminologisessa yksikössä on viisi tutkimusvirkaa ja yleisessä yksikössä neljä. Tutkimusviroista yksi on nimikkeeltään erikoissuunnittelija, neljä erikoistutkijoita ja neljä tutkijoita. Lisäksi laitoksella on toimisto, jossa on neljä virkaa.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen organisaatio ja voimavarat ovat kasvaneet hyvin hitaasti. Kooltaan tutkimuslaitos on samaa luokkaa kuin perustamisvaiheessaankin. Tällä hetkellä Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos on Suomen pienin sektoritutkimuslaitos. Sen talousarvio on noin 1,4 miljoonaa euroa vuodessa.

Pienen kokonsa vuoksi tutkimuslaitos on kyennyt vastaamaan vain vähäiseen osaan niistä tutkimustarpeista, joita siihen kohdistuu niin oikeusministeriön kuin koko yhteiskunnankin taholta. Tutkimuslaitoksella ei ole myöskään ollut riittävää laajuutta tutkimuksen kehittämiseksi. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen yksiköt vastaavatkin kokoluokaltaan muiden tutkimuslaitosten tutkimustiimejä. Tutkimuslaitos on myös melko haavoittuvainen. Yksittäisen kokeneen tutkijan siirtyminen pois tutkimuslaitoksen palveluksesta merkitsee yleensä jonkin osaamisalueen katoamista sekä tuloksen heikkenemistä.

Tutkimuksen vähäisyyteen on myös vaikuttanut se, ettei vastaavanlaista tutkimusta tehdä kuin vähäisessä määrin yliopistoissa tai muissa tutkimusyksiköissä. Vain harvassa länsimaassa on yhtä vähän kriminologista ja oikeuspoliittista tutkimusta kuin Suomessa. Sekä eduskunnan lakivaliokunta (LaVL 18/2004 vp, LaVL 15/2006 vp) että valtiova-

rainvaliokunta (VaVM 41/2006 vp) ovat kiinnittäneet tähän epäkohtaan huomiota.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen toimintaa on tarkoitus laajentaa sekä lisätä tutkimuslaitoksen käytettävissä olevia tutkimusvaroja. Oikeusministeriön tutkimus- ja kehittämistoiminnan ohjausryhmässä on suunniteltu hallinnonalan sektoritutkimustoiminnan uudelleen järjestämisestä sekä Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen uudelleen organisointia.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen johtokunnan asema on ongelmallinen laitoksen tulosohjauksen näkökulmasta. Tutkimuslaitos on oikeusministeriön tulosohjauksessa ja käy sen kanssa vuosittain tulosneuvottelut. On epäselvää, mikä on johtokunnan asema, kun se päättää muun muassa talousarvioehdotuksesta, mutta ei ole osallisena tulosneuvotteluissa. Myös johtokunta on kokenut roolinsa epäselväksi.

Useissa sektoritutkimuslaitoksissa on perinteisesti ollut johtokunta, joka on ohjannut laitoksen toimintaa. Valtioneuvoston asettaa johtokuntaa Oikeuspoliittiselle tutkimuslaitokselle perustettiin hallituksen esityksessä (HE 153/1973 vp) sillä, että ”sitä voidaan varmistaa yhteiskunnan poliittisen tavoitteenasettelun ja erilaisten tutkimustarpeiden riittävän monipuolinen edustus johtokunnassa”. Nykyisin tällaista poliittiseen tavoitteenasetteluun liittyvää tarvetta ei ole.

Useissa sektoritutkimuslaitoksissa – kuten Valtion taloudellisessa tutkimuskeskuksessa (VATT), Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksessa (STAKES), Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksessa (KOTUS), Kansanterveyslaitoksessa (KTL) ja Suomen ympäristökeskuksessa (SYKE) – on luovuttu johtokunnista ja siirretty joko neuvottelukuntaan tai tutkimusneuvostoon. Neuvottelukunnilla onkin näissä laitoksissa enemmän ideoiva ja toimintaa tukeva tehtävä kuin johtokunnilla, joilla on ollut myös ohjaamiseen, nimityksiin ja budjetointiin liittyviä tehtäviä.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen jako laissa vain kahteen yksikköön on myös koettu jossain määrin ongelmalliseksi. Tutkimuslaitoksen organisaatiota uudistettaessa laitos on tarkoitus jakaa useaan eri tutkimusyksikköön tai tutkimustiimiin sekä perustaa erityinen hallintoyksikkö.

Esitystä valmisteltaessa ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena sitä, että tutkimuslaitoksen organisaatiosta pitäisi olla yksityiskohtaisia säännöksiä lain tasolla. Tutkimuslaitoksen organisaation tulisi olla joustava ja kyetä muuntumaan tarpeen mukaan. Laintasoinen sääntely jäykistää laitoksen toimintaa. Yleensä sektoritutkimuslaitoksista annetuissa laeissa ei olekaan määritelty laitoksen yksikköjakoja, vaan se on tehty joko valtioneuvoston asetuksessa tai laitoksen työjärjestyksessä.

Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Muutoin valtionhallinnon yksiköistä voidaan säätää asetuksella. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen toimintaan ei liity julkisen vallan käyttöä. Tutkimuslaitoksen perussääntely ehdotetaan kuitenkin toteutettavaksi lain tasolla kuten aiemminkin. Myös useista muista sektoritutkimuslaitoksista on omat lakinsa.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on luoda edellytykset Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen laajentamiselle ja organisaatiomuutokselle. Tavoitteena on myös selkeyttää oikeusministeriön ja Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen välistä tulosohjausjärjestelmää. Samalla tutkimuslaitosta koskeva sääntely saatettaisiin nykyaikaa vastaavaksi. Viimesijaisena tavoitteena koko uudistuksen taustalla on tietoon perustuvan toimintapolitiikan lisääminen oikeusministeriön toiminnassa sekä Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustoiminnan laadun ja määrän varmistaminen.

Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi siitä, että laissa mainittaisiin Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen jako yleiseen yksikköön ja kriminologiseen yksikköön, koska tutkimuslaitos on tarkoitus organisoida uudelleen. Esityksessä ehdotetaan myös luovuttavaksi tutkimuslaitoksen johtokunnasta. Tutkimuslaitosta johtaisi ylijohtaja. Toiminnan tukemiseksi perustettaisiin neuvottelukunta.

Lisäksi ehdotetaan, että Oikeuspoliittisella tutkimuslaitoksella on oikeus ottaa vastaan lahjoitus- ja testamenttivaroja toimintaansa varten.

3 Esityksen vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla itsessään ei olisi merkittäviä taloudellisia tai muita vaikutuksia. Sen sijaan esityksen taustalla oleva suunnitelma Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen laajentamisesta lisäisi valtion menoja. Oikeusministeriön välittömien tutkimustarpeiden tyydyttäminen edellyttäisi 1,2 miljoonan euron vuosittaista lisärahoitusta tutkimuslaitokselle. Laajentamalla tutkimuslaitosta saataisiin aikaisempaa enemmän oikeuspoliittista tutkimustietoa. Näin myös luotaisiin edellytykset tutkimuksen laadun paranemiseksi, koska riittävällä kriittisellä massalla voidaan varmistaa tieteellisen ja tutkimuksellisen osaamisen kasautuminen. Tällainen uudistus parantaisi huomattavasti oikeuspoliittisen tutkimuksen tilaa Suomessa. Samalla se mahdollistaisi oikeusministeriölle aikaisempaa paremmin tietoon perustuvan toimintapolitiikan sekä strategisen suunnittelun.

Ehdotetut muutokset joustavoittaisivat tutkimuslaitoksen toimintaa sekä mahdollistai-

sivat laitoksen laajentamisen ja organisatiomuutoksen. Uudistus parantaisi myös tulosohjausjärjestelmää. Ohjaajan ja ohjattavan asema ja vastuu selkeytyisivät. Tutkimuslaitoksen ylijohdajalla olisi tulosvastuu laitoksen toiminnasta. Tutkimuslaitoksen johtajan viran muuttuessa ylijohdajan viraksi sen määräaikaisuudesta luovuttaisiin. Tutkimuslaitoksen hallintoyksikön johtamista varten perustettaisiin hallintopäällikön virka.

Johtokunta lakkautettaisiin ja sen päätöksentekoon liittyvät tehtävät siirtyisivät ylijohdajalle. Johtokunnan muut tehtävät siirtyisivät perustettavalle neuvottelukunnalle. Neuvottelukunnassa olisi henkilöstön edustaja. Neuvottelukunnan jäsenille maksettaisiin oikeusministeriön vahvistama palkkio samoin perustein kuin nykyisen johtokunnan jäsenille.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä kansliapäällikön johtamassa tutkimus- ja kehittämistoiminnan ohjausryhmässä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Hallinnollinen asema ja tehtävät. Pykälän 1 momentin mukaan Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos olisi oikeusministeriön hallinnonalalla toimiva sektoritutkimuslaitos.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tutkimuslaitoksen tehtävistä. Nykyisin tehtävistä säädetään sekä oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta annetun lain (51/1974) 1 §:ssä että oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta annetun asetuksen (1425/1991) 1 §:ssä. On selkeämpää, että laitoksen tehtävistä säädetään kokonaisuudessaan samassa pykälässä.

Momenttiin sisältyvän tehtäväluettelon 1 kohdan mukaan tutkimuslaitoksen tehtävänä olisi harjoittaa riippumatonta oikeuspoliittista tutkimusta ottaen huomioon oikeusministeriön ja yhteiskunnan tietotarpeet. Vastaava tehtävä sisältyy nykyisen lain 1 §:n 2 momenttiin.

Lähtökohta on sama kuin nykyisessä laissa, jota säädettäessä lakivaliokunta katsoi (LaVM 153/1973 vp), että Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tulee olla toiminnallisesti riittävän itsenäinen ja riippumaton hallinnon hetkellisistä pyrkimyksistä. Itsenäisyys on tarpeen tutkimuksen tieteellisen laadun ja toiminnan pitkäjänteisyyden vuoksi. Samalla se mahdollistaa keskittymisen myös sellaisiin tutkimusaiheisiin, joita hallinto ei vielä välttämättä kykene tunnistamaan.

Tutkimuksen tulisi ottaa huomioon oikeusministeriön ja yhteiskunnan tietotarpeet. Tämä merkitsee sitä, että tutkimuksen tulee olla paitsi tieteellisesti, myös yhteiskunnallisesti merkityksellistä. Tutkimuksen tulee myös olla omiaan edesauttamaan oikeusministeriön strategista suunnittelua ja päätöksentekoa. Tutkimuslaitoksen ja oikeusministeriön suhde on vuorovaikutuksellinen. Yhtäältä oikeusministeriön strategiset pyrkimykset heijastuvat tutkimuslaitoksen toimintaan ja toisaalta tutkimuslaitoksen itsenäinen tutkimus suuntaa ministeriön suunnittelua ja päätöksentekoa.

Tehtäväluettelon 2 kohdan mukaan tutkimuslaitoksen tulisi seurata oikeusoloja ja rikkollisuutta sekä analysoida niitä ja raportoida niiden kehityspiirteistä. Tehtävä liittyy tutkimuslaitoksen 1 kohdassa mainittuun perustehtävään. Säättämällä seuraamis- ja raportointitehtävästä erikseen laissa varmistetaan tehtävän edellyttämä arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyoikeus. Henkilötietolain (523/1999) 12 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan arkaluonteisten henkilötietojen käsittely on sallittua silloin, kun tietojen käsittely johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä.

Tehtäväluettelon 3—5 kohta vastaisivat nykyisen asetuksen 1 §:n 1 momentin 2—4 kohtaa.

Ehdotettuun tehtäväluetteloon ei ole otettu asetuksen 1 §:n 1 momentin 1 kohtaa, jonka mukaan laitoksen tehtävänä on ”seurata ja kehittää oikeuspoliittista tutkimusta yhteistyössä yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten kanssa.” Ehdotetun momentin muut kohdat sisältäisivät asiallisesti myös tuon tehtävän.

Tehtäväluettelo ei myöskään sisältäisi nykyisen asetuksen 1 §:n 2 momentissa mainittua tehtävää, jonka mukaan ”tutkimuslaitoksen tulee lisäksi huolehtia oikeusministeriön laitokselle antamista sen toimialaan kuuluvista tutkimus- ja selvitystehtävistä.” Oikeusministeriön tietotarpeita käsiteltäisiin tulosneuvotteluiden yhteydessä. Järjestelmään ei sovi ajatus, että ministeriö voisi antaa laitokselle selvitys- tai tutkimustehtäviä osoittamatta siihen erillisiä varoja.

2 §. Johtaminen. Pykälän 1 momentin mukaan tutkimuslaitosta johtaisi ylijohtaja. Ylijohtajan nimittäisi 2 momentin mukaan valtioneuvosto. Nimittämisvalta säilyisi näin nykyisellään.

Nykyisen lain 2 §:n mukaan tutkimuslaitoksella on valtioneuvoston määrääjäksi asetama johtokunta. Johtokunta lakkautettaisiin ja sen päätöksentekoon liittyvät tehtävät siirtyisivät ylijohtajalle. Johtokunnan muut tehtävät siirtyisivät perustettavalle neuvottelu-

kunnalle, jonka rooli olisi ideoiva, kehittävä ja verkostoitumista ja yhteistyötä eri tutkimustahojen kanssa edistävä. Neuvottelukunnasta ei kuitenkaan ole tarpeen säätää lain tasolla.

Nykyisin laitoksen johtajan virkanimike on johtaja. Valtaosassa sektoritutkimuslaitoksia laitoksen päällikön virkanimike on ylijohtaja. Säännöksessä ehdotetaan, että myös Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen johtajan virkanimike muutettaisiin ylijohtajaksi.

3 §. Sopimusten tekeminen. Pykälän mukaan tutkimuslaitos voisi tehdä sopimuksia eri tahojen kanssa tutkimusten ja selvitysten laatimisesta sekä tietojen vaihdosta, jollei tietojen salassapidosta muuta johdu. Tutkimuslaitos voisi myös tehdä yhteistyösopimuksia tutkimustyötä suorittavien muiden laitosten ja korkeakoulujen kanssa. Säännös vastaa nykyisen lain 3 §:ää. Pykälässä tarkoitettu termi korkeakoulu käsittää paitsi yliopistot myös maanpuolustuskorkeakoulun ja ammatikorkeakoulut.

Tietojen vaihdosta säännökseen on selvyiden vuoksi lisätty salassa pidettäviä tietoja koskeva rajoitus. Salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta viranomaisen asiakirjasta tieteellistä tutkimusta, tilastointia tai viranomaisten suunnittelu- ja selvitystyötä varten säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 28 §:ssä. Tietojen antaminen tämän säännöksen nojalla edellyttää viranomaisen yksittäistapauksissa antamaa lupaa. Lupa voidaan myöntää määrääjäksi ja siihen on liitettävä yleisen ja yksityisen edun suojaamiseksi tarpeelliset määräykset. Jos tiedot on saatu tutkimustyötä varten mainitun lainkohdan nojalla, niitä voidaan luovuttaa edelleen vain luvan myöntäneen viranomaisen suostumuksella.

4 §. Lahjoitukset ja testamentit. Pykälän mukaan tutkimuslaitoksella olisi oikeus ottaa vastaan lahjoitus- ja testamenttivaroja toimintaansa varten. Varojen vastaanottamisesta säädetään tarkemmin yleismääräyksiksi lahjoitus- ja testamenttivarojen vastaanottamisesta ja käytöstä valtion virastoissa ja laitok-

sisä annettussa valtioneuvoston päätöksessä (35/1974).

5 §. Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälän mukaan Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tehtävistä, organisaatiosta, asioiden ratkaisemisesta ja henkilöstöä koskevista asioista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tutkimuslaitoksen työjärjestyksessä määrättäisiin tarkemmin tutkimustoiminnan ja laitoksen sisäisen hallinnon järjestämisestä.

6 §. Voimaantulo. Pykälä sisältäisi tavanomaisen voimaantulosäännöksen. Lailla kumottaisiin nykyinen laki oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksen organisaatiosta ja toiminnan järjestämisestä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksessa säädettäisiin laitoksen toimintayksiköistä, esimiesten tehtävistä, virkojen kelpoisuusvaatimuksista ja täyttämistä sekä virkavapaudesta ja tutkimuslaitoksen neuvottelukunnasta. Asetusluonnos on tämän esityksen liitteenä.

Ylijohtajan vahvistamassa työjärjestyksessä määrättäisiin tarkemmin tutkimustoiminnan ja laitoksen sisäisen hallinnon järjestämisestä.

Asetusta aina määrääjäksi täytettävistä viroista (1060/1994) on tarkoitus muuttaa valtionvarainministeriön esittelystä siten, että Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen johtajan virka poistettaisiin asetuksen 3 §:stä.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta

Eduskunnan päätöksen mukaan säädetään:

1 §

Hallinnollinen asema ja tehtävät

Oikeuspoliittisen tutkimuksen harjoittamista varten oikeusministeriön hallinnonalalla toimii Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.

Tutkimuslaitoksen tehtävänä on:

- 1) harjoittaa riippumatonta oikeuspoliittista tutkimusta ottaen huomioon oikeusministeriön ja yhteiskunnan tietotarpeet;
- 2) seurata oikeusoloja ja rikollisuutta sekä analysoida niitä ja raportoida niiden kehityspiirteistä;
- 3) ylläpitää ja edistää kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä oikeuspoliittisessa tutkimuksessa;
- 4) julkaista ja välittää oikeuspoliittista tutkimustietoa;
- 5) osallistua oikeuspoliittiseen tutkijakoulutukseen yhteistyössä yliopistojen kanssa.

2 §

Johtaminen

Tutkimuslaitosta johtaa ylijohtaja.
Ylijohtajan nimittää valtioneuvosto.

3 §

Sopimusten tekeminen

Tutkimuslaitos voi toimialallaan tehdä sopimuksia muiden viranomaisten, yhteisöjen

ja yksityisten henkilöiden kanssa tutkimusten ja selvitysten laatimisesta sekä tietojen vaihdosta, jollei tietojen salassapitovelvollisuudesta muuta johdu. Tutkimuslaitos voi myös tehdä yhteistyösopimuksia tutkimustyötä tekevien muiden laitosten ja korkeakoulujen kanssa yhteisten tutkimushankkeiden toteuttamisesta.

4 §

Lahjoitukset ja testamentit

Tutkimuslaitoksella on oikeus ottaa vastaan lahjoitus- ja testamenttivaroja toimintaansa varten.

5 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tutkimuslaitoksen tehtävistä, organisaatiosta, asioiden ratkaisemisesta ja henkilöstöä koskevista asioista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tutkimuslaitoksen työjärjestyksessä määrätään tarkemmin tutkimustoiminnan ja laitoksen sisäisen hallinnon järjestämisestä.

6 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan   päivänä
kuuta 200 .

Tällä lailla kumotaan Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta 18 päivänä tammikuuta 1974 annettu laki (51/1974) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Tuija Brax*

Valtioneuvoston asetus

Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty oikeusministeriön esittelystä, säädetään Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta päivänä kuuta 2007 annetun lain (/2007) 5 §:n sekä 19 päivänä elokuuta annetun valtion virkamieslain (750/1994) 8 §:n 2 momentin nojalla, sellaisena kuin niistä viimeksi mainittu on laissa 281/2000, seuraavasti:

1 §

Toimintayksiköt

Oikeuspoliittisessa tutkimuslaitoksessa on tutkimusyksiköitä sekä hallintoyksikkö.

2 §

Ylijohtajan kelpoisuus ja arvonimi

Ylijohtajan kelpoisuusvaatimuksena on tohtorin tutkinto tai tohtorin arvoon oikeuttavat opinnäytteet, perehtyneisyys oikeuspoliittiseen tutkimukseen ja suunnitteluun sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja -kokemus.

Ylijohtajalla on professorin arvonimi.

3 §

Yksiköiden johtajat

Tutkimusyksikön päällikkönä toimii tutkimusjohtaja ja hallintoyksikön päällikkönä hallintopäällikkö.

Tutkimusjohtajan kelpoisuusvaatimuksena on tohtorin tutkinto tai tohtorin arvoon oikeuttavat opinnäytteet. Edellytyksenä on myös käytännön kokemus oikeuspoliittisesta tutkimuksesta ja suunnittelusta sekä empiirisen tutkimuksen menetelmien käyttämisestä. Lisäksi vaaditaan kokemusta tutkijoiden ohjaamisesta tai tutkimusprojektien johtamisesta.

Tutkimusjohtajalla on professorin arvonimi, jos hänellä on yliopistossa todettu dosen-tin pätevyys.

Hallintopäällikön kelpoisuusvaatimuksena on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja tehtävän edellyttämä perehtyneisyys hallinto-tehtäviin.

Tutkimusjohtajat nimittää oikeusministeriö laitoksen ylijohtajan esityksestä. Hallintopäällikön nimittää ylijohtaja.

4 §

Muu henkilöstö

Tutkimuslaitoksessa on lisäksi muuta virkasuhteessa tai työsuhteessa olevaa henkilöstöä.

Muun henkilöstön kelpoisuusvaatimuksena on virkaan tai tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto tai muu viran tai tehtävän edellyttämä koulutus.

Ylijohtajan ottaa ja erottaa tutkimuslaitoksen muun henkilöstön.

5 §

Ylijohtajan ja yksiköiden johtajien tehtävät

Ylijohtaja johtaa ja kehittää Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen toimintaa sekä vastaa toiminnan tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta. Ylijohtaja päättää tutkimuslaitoksen yleisistä toimintalinjoista sekä tutkimuslaitoksen toimintaa ja taloutta koske-

vista yksityiskohtaisista tulostavoitteista oikeusministeriön vahvistamien tulossopimuksessa sovittujen tulostavoitteiden puitteissa. Ylijohtaja päättää tutkimuslaitoksen ehdotuksista talousarvioksi sekä toiminta- ja taloussuunnitelmaksi.

Tutkimusjohtajat ja hallintopäällikkö vastaavat johtamiensa yksikköjen toiminnan kehittamisestä ja tuloksellisuudesta.

6 §

Neuvottelukunta

Tutkimuslaitoksella on laitoksen toimintaa tukeva neuvottelukunta, joka käsittelee tutkimuslaitoksen toiminnan kehittämissuuntia, tukee laitoksen strategista suunnittelua, edistää tutkimuslaitoksen ja sen sidosryhmien välistä yhteistyötä sekä seuraa laitoksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Neuvottelukunta antaa myös oikeusministeriön pyynnöstä tutkimuslaitoksen toimialueen kehittämiseen liittyviä lausuntoja.

Neuvottelukuntaan kuuluvat Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen ylijohtaja sekä enintään kymmenen muuta jäsentä, joista yksi on Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen henkilöstön keskuudestaan nimeämä henkilö.

Oikeusministeriö asettaa neuvottelukunnan Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen esityksestä enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan ja vahvistaa jäsenten palkkiot.

7 §

Virkavapauden myöntäminen

Tutkimuslaitoksen ylijohtajalle virkavapauden myöntää oikeusministeriö. Yli kaksi vuotta kestävä virkavapauden myöntää kuitenkin valtioneuvosto, jollei virkavapaus perustu lakiin tai virkaehtosopimukseen.

Tutkimusjohtajalle virkavapauden myöntää tutkimuslaitoksen ylijohtaja. Yli vuoden kestävä virkavapauden myöntää kuitenkin oikeusministeriö, jollei virkavapaus perustu lakiin tai virkaehtosopimukseen.

Virkavapauden muille virkamiehille myöntää ylijohtaja.

8 §

Viran väliaikainen hoitaminen

Virkamiehen määräajaksi tai muuten rajoitetuksi ajaksi virkasuhteeseen nimittää se viranomainen tai virkamies, joka myöntää virkamiehelle virkavapauden. Tutkimuslaitoksen ylijohtajan yli vuoden kestävään määräajaiseen virkasuhteeseen nimittää kuitenkin valtioneuvosto.

Vuosiloman tai tilapäisen esteen ajaksi tarvittavan sijaisen tutkimuslaitoksen ylijohtajalle määrää oikeusministeriö.

9 §

Asioiden ratkaiseminen

Ylijohtaja ratkaisee ne tutkimuslaitokselle kuuluvat asiat, joita työjärjestyksessä ei ole annettu muun virkamiehen ratkaistavaksi.

Ylijohtaja voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen asian, joka muutoin olisi hänen alaisensa virkamiehen ratkaistava.

10 §

Työjärjestys

Tutkimustoiminnan ja laitoksen sisäisen hallinnon muusta järjestämisestä määrätään Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta annetun lain (/) 5 §:n mukaisesti laitoksen työjärjestyksessä.

Ylijohtaja vahvistaa tutkimuslaitoksen työjärjestyksen.

11 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan   päivänä kuuta 200 .

Ennen tämän asetuksen voimaantumista voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.